

«TAURAN Insurance» Сақтандыру компаниясы» АҚ
Директорлар кеңесінің шешімімен бекітілген
28.05.2026 жылғы №22/26 хаттама
күшіне енген күні 28.05.2026 жылы

«TAURAN INSURANCE» САҚТАНДЫРУ КОМПАНИЯСЫ» АҚ
ЖҮКТЕРДІ ЕРІКТІ САҚТАНДЫРУ
ЕРЕЖЕЛЕРІ

МАЗМҰНЫ:

Тарау:	Бет.
1. Жалпы ережелер	3
2. Сақтандыру объектісі	4
3. Сақтандыру жағдайларының тізбесі	4
4. Сақтандыру шартын жасау тәртібі	4
5. Сақтандыру сомасын айқындау тәртібі	5
6. Сақтандыру сыйлықақысы. Франшиза	5
7. Тараптардың құқықтары мен міндеттері	6
8. Сақтандыру төлемдерін жүзеге асырудың тәртібі мен шарттары. Сақтандыру төлемі немесе сақтандыру төлемінен бас тарту туралы шешім қабылдау мерзімі.	8
9. Жалпы ерекшеліктер, сақтандыруды шектеу және сақтандыру төлемінен бас тарту үшін негіздер	10
10. Сақтандыру шартының қолданылу мерзімі мен орны	11
11. Сақтандыру шартының шарттарын тоқтату және өзгерту талаптары	11
12. Қосарланған сақтандыру	12
13. Сақтандыру шартының қолданылуы кезеңіндегі тәуекелдің ұлғаю салдарлары	12
14. Сақтандыру құпиясы	13
15. Кері талап қою құқығы	13
16. Форс-мажор	13
17. Басқа шарттар	13

1-тарау. Жалпы ережелер

1. Осы жүктерді ерікті сақтандыру ережелері (бұдан әрі мәтін бойынша - Ережелер) «TAURAN Insurance» Сақтандыру компаниясы» АҚ (бұдан әрі мәтін бойынша - Сақтандырушы) жүктерді ерікті сақтандыру класы аясында, сондай-ақ Қазақстан Республикасының Азаматтық кодексіне (бұдан әрі мәтін бойынша - ҚР АҚ), Қазақстан Республикасының «Сақтандыру қызметі туралы» заңына (бұдан әрі мәтін бойынша - «Сақтандыру қызметі туралы заң») сәйкес әзірленген.
2. Сақтандыру шарты бойынша сақтандырушы осы Ережелерде көзделген сақтандыру жағдайы басталған кезде сақтанушыға немесе пайдасына сақтандыру шарты жасалған өзге тұлғаға (пайда алушыға) сақтандыру шартында айқындалған сақтандыру сомасы шегінде сақтандыру төлемін жүзеге асыруға міндеттенеді.
3. Осы Ережелер сақтандырудың жалпы шарттарын, Сақтандыру шартын жасау, сүйемелдеу және орындау тәртібін регламенттейді.
4. Осы Ережелерде мынадай терминдер пайдаланылады:
 - 1) **Сақтанушы** – сақтандырушымен сақтандыру шартын жасаған жеке/заңды тұлға;
 - 2) **Пайда алушы** - Жүктерді ерікті сақтандыру шартына сәйкес сақтандыру төлемін алушы болып табылатын тұлға.
 - 3) **Жүк** – жүк тасымалдау ережелерінде белгіленген талаптарға сәйкес тасымалдауға қабылданған мүлік;
 - 4) **Тәуелсіз бағалаушы, сюрвейер** – Сақтанушының немесе Сақтандырушының өтініші бойынша сақтандырылған немесе сақтандырылуға жататын жүкті қарап тексеруді жүзеге асыратын сарапшы қарап тексерілетін жүктің жай-күйі туралы қорытынды береді, оның бүліну сипаты мен мөлшерін айқындайды;
 - 5) **Жалпы апат** – жалпы қауіпсіздік үшін, мүлікті сақтау және адамдардың қауіпсіздігі мақсатында қасақана және ақылға қонымды төтенше шығыстар салдарынан келтірілген залалдар;
 - 6) **Қауіпті жүктер** – өздеріне тән қасиеттеріне қарай тасымалдау, тиеу-түсіру жұмыстарын жүргізу және сақтау кезінде жарылысқа, өртке немесе техникалық құралдардың, құрылғылардың, ғимараттар мен құрылыстардың зақымдануына, сондай-ақ адамдардың, жануарлардың өлімі мен ауруына себеп болуы, қоршаған табиғи ортаға зиян келтіруі мүмкін кез келген заттар, материалдар, бұйымдар, өндірістік және өзге де қызмет қалдықтары;
 - 7) **Сақтандыру арқылы қорғаудың қолданылу кезеңі** – бұл сақтандырушыда сақтандыру жағдайы басталған кезде сақтандыру төлемін жүзеге асыру міндеті туындайтын кезең;
 - 8) **Сақтандыру (сақтандыру арқылы қорғау)** – сақтандырушының Шарттың шарттарына сәйкес сақтандыру арқылы қорғаудың қолданылу кезеңінде орын алған сақтандыру жағдайлары бойынша тиісті тұлғаға сақтандыру төлемін жүзеге асыру міндеттемесі;
 - 9) **Сақтандыру сыйлықақысы** - Сақтандыру шартында белгіленген Шарттың шарттарына сәйкес сақтандыру жағдайы басталған кезде сақтанушы сақтандырушыға сақтандыру төлемін жүзеге асыру міндеттемелерін қабылдағаны үшін төлеуге міндетті ақша сомасы;
 - 10) **Санкциялық тұлғалар** — тиісті санкциялық тізімдерге енгізілген тұлғалар (соның ішінде, шектеусіз, ЕО/Ұлыбритания тізімдері және OFAC SDN тізімдері/өзге де қолданылатын тізбелер), сондай-ақ егер бұл қолданылатын санкциялық режимде ескерілсе, осындай тұлғалардың бақылауындағы тұлғалар;
 - 11) **Сақтандыру жағдайы** - оның туындауына байланысты Шарт сақтандыру төлемін жүзеге асыруды көздейтін оқиға;
 - 12) **Сақтандыру сомасы** - сақтандыру объектісі сақтандырылған ақша сомасы және ол сақтандыру жағдайы туындаған кезде сақтандырушының жауапкершілігінің шекті көлемін білдіреді;
 - 13) **Суброгация** - сақтанушының шығындарды өтеу құқығының сақтандырушыға ауысуы. Сақтандыру төлемін жүзеге асырған сақтандырушыға төленген сома шегінде сақтанушының (сақтандырылушының) сақтандыру нәтижесінде өтелген залалдар үшін жауапты тұлғаға қоятын талап ету құқығы ауысады;
 - 14) **Сақтандыру аумағы** – оның шегінде сақтандыру арқылы қорғау қолданылатын аумақ;
 - 15) **Тасымалдау (тасу)** – жүкті қабылдау пункттерінен жүк жөнелтушілерден оны жүк алушыларға тапсыру пункттеріне дейін әуе, теңіз, автомобиль, темір жол көлігімен тасымалдау. Сақтандыру арқылы қорғаумен өтелетін тасымалдау түрлері сақтандыруға арналған сауалнаманың өтінішімен белгіленеді;
 - 16) **Франшиза** - сақтандыру шарттарында көзделген сақтандырушыны белгілі бір мөлшерден аспайтын залалды өтеуден босату. Франшиза шарт қойылатын (шегерілмейтін) және шарт қойылмайтын (шегерілетін) болады. Шарт қойылатын франшиза кезінде сақтандырушы франшизаның белгіленген мөлшерінен аспайтын залалды өтеуден босатылады, бірақ, егер оның мөлшері осы сомадан көп болса, залалды толық өтелуге тиіс. Шарт қойылмайтын франшиза кезінде залал барлық жағдайларда белгіленген соманы шегере отырып өтеледі. Франшиза не сақтандыру сомасына пайызбен, не абсолюттік мөлшерде белгіленеді;

17) **Аралас тасымалдау** - жүкті жөнелту пунктiнен тағайындалған пунктке дейiн бiрден көп көлiк түрiн пайдалана отырып тасымалдау. Мұндай тасымалдау көлiк инфрақұрылымы кәсiпорындарының (порттар, әуежайлар, терминалдар және т.б.) қатысуымен де, оларсыз да жүзеге асырылуы мүмкiн, бұл кезде жүк бiр көлiк түрiнiң тасымалдаушысынан екiншi көлiк түрiнiң тасымалдаушысына кезекпен берiледi.

18) **Жеке апат** – сақтандыру жағдайы нәтижесiнде туындайтын, iшiнара жоғалған және/немесе бүлiнген жүктiң иесi көтеретiн iшiнара залал. Толық жойылу болып табылмайтын және жалпы апат шарттарына жатпайтын залал;

19) **Конструктивтiк жойылу** – қалпына келтiруге жатпайтын жүк бiрлiгi бөлiгiнiң залалы;

20) **Толық жойылу** – тиiстi рұқсаты бар тәуелсiз бағалаушы және/немесе сюрвейер, лосс-аджастер қалпына келтiрiп жөндеудiң орынсыз екенiн анықтаған жағдайда жүктiң жойылуы; сондай-ақ қалпына келтiрiп жөндеудiң құны сақтандыру жағдайы туындаған күнгi жүктiң нақты құнының 80%-ынан асатын жағдай;

21) **КЖ/ТҚ/ЖҚҚТҚҚ**- қылмыстық жолмен алынған кiрiстердi заңдастыруға (жылыстатуға), терроризмдi қаржыландыруға және жаппай қырып-жою қаруын таратуды қаржыландыруға қарсы iс-қимыл;

22) **Экономикалық санкциялар** — OFAC (АҚШ), БҰҰ, Ұлыбритания, Еуропалық одақ/ЕО-ға мүше мемлекеттер және (немесе) өзге де құзыреттi органдар тарапынан енгiзiлетiн, Сақтандырушыға және (немесе) Сақтанушыға қолданылатын кез келген экономикалық немесе қаржылық санкциялар/шектеу шаралары және олармен байланысты тыйымдар (қолданылатын жағдайда экстерриториялық/екiншi деңгейлi санкцияларды қоса алғанда).

2-тарау. Сақтандыру объектiсi

5. Сақтанушының (сақтандырылушының) жүктi иеленуге, пайдалануға және иелiк етуге, сондай-ақ тасымалдау кезiнде оның зақымдану, бүлiну, жоғалу және/немесе жойылу тәуекелiне байланысты мүлiктiк мүдделерi сақтандыру объектiсi болып табылады.

6. Сақтандыру мүддесi - сақтанушының (сақтандырылушының, пайда алушының) тәуекелдердi болдырмаудағы және сақтандыру жағдайының басталуына жол бермеудегi мүлiктiк мүддесi.

3-тарау. Сақтандыру жағдайларының тiзбесi

7. Сақтандыру жағдайы – оның басталуымен сақтандыру шарты сақтандыру төлемiн жүзеге асыруды көздейтiн оқиға.

8. Сақтандыру жағдайы деп қаралатын оқиға төменде көрсетiлген барлық белгiлерге ие болуы тиiс:

1) оқиғаның туындау ықтималдығы және кездейсоқтығы;

2) оқиғаның нақты уақыты мен орнының, сондай-ақ оның салдарынан келетiн залал мөлшерiнiң алдын ала болжанбайтындығы;

3) оқиғаның шарттың қолданылу мерзiмi iшiнде сөзсiз және объективтi түрде туындау қаупiнiң болмауы, бұл туралы тараптар немесе, ең болмағанда, сақтанушы алдын ала бiлген немесе хабардар болған жағдайды қоспағанда;

4) оқиғаның басталуының сақтанушының (сақтандырылушының, пайда алушының) мүлiктiк мүддесi үшiн терiс, тиiмсiз экономикалық салдары бар;

5) оқиғаның басталуы сақтанушының (сақтандырылушының, пайда алушының) ерiк бiлдiруiне және (немесе) ниетiне байланысты емес және пайда алу және (немесе) ұтыс алу мақсатын көздемейдi (алыпсатарлық тәуекел).

9. Жүктi сақтандыру «**барлық тәуекелдер үшiн жауапкершiлiкпен**» шарттарына сәйкес жүзеге асырылады, атап айтқанда:

Осы Ережелердiң **9-тарауында** және сақтандыру шартында көзделген жағдайларды қоспағанда, кез келген тәуекелдi оқиғалар нәтижесiнде көлiктiң кез келген түрiмен тасымалдау кезiнде жүктiң зақымдануы, бүлiнуi, жоғалуы және/немесе жойылуы сақтандыру жағдайы болып табылады.

10. Тараптардың келiсiмi бойынша және сақтандыру шартына сәйкес Ережелердiң осы бөлiмiнде көрсетiлмеген сақтандыру жағдайларының өзге тiзбесi белгiленуi мүмкiн.

4-тарау. Сақтандыру шартын жасау тәртiбi

11. Сақтандыру шарты сақтандырушының iшкi құжаттарына сәйкес сақтанушының белгiленген үлгiдегi өтiнiш-сауалнамасы негiзiнде жасалады, онда сақтанушы сақтандыру объектiсi туралы дәл және толық мәлiметтердi және өтiнiш-сауалнама бланкiсiнiң деректемелерiне сәйкес басқа да қажеттi ақпаратты көрсетуге мiндеттi. Сақтандыруға өтiнiш-сауалнама сақтандыру шартының ажырамас бөлiгi болып табылады.

12. Сақтандыру шартын жасаған кезде сақтанушы сақтандырушыға сақтандыру жағдайының басталу ықтималдығын және оның басталуынан болатын ықтимал залалдардың (сақтандыру тәуекелiнiң) мөлшерiн

айқындау үшін елеулі мәні бар белгілі мән-жайларды хабарлауға міндетті.

13. Сақтанушы сақтандыруға қабылданатын жүкке қатысты сақтандыру тәуекелін айқындау мақсатында сақтандырушы сұрау салу бойынша өзіне қойған өзге де сұрақтарға жауап беруге міндетті.

14. Сақтандыру шартын жасау алдында сақтандырушы сақтанушыдан (сақтандырылушыдан) жүкті қарауды және суретке түсіруді жүргізу мүмкіндігін қамтамасыз етуді талап етуге құқылы.

15. Сақтандырушы сақтанушы хабарлаған жүк туралы мәліметтерді тексеруге құқылы.

16. Сақтандыру шарты жазбаша нысанда мына тәсілдер арқылы жасалады:

1) тараптардың Сақтандыру шартын жасауы;

2) сақтанушының осы Ережелерге қосылуы және сақтандырушының сақтанушыға сақтандыру полисін беруі.

Сақтандыру шартының және сақтандыру полисінің форматтары сақтандырушының ішкі құжаттарымен бекітіледі.

Сақтандыру шарты сақтандырушының электрондық цифрлық қолтаңбаны пайдалана отырып электрондық нысанда сақтандыру шартын ресімдеуі немесе Қазақстан Республикасы уәкілетті органының талаптарына сәйкес электрондық ақпараттық ресурстармен алмасу арқылы жасалуы мүмкін.

17. Сақтандыру шартында қамтылуы тиіс:

1) сақтандырушының атауы, орналасқан жері және банктік деректемелері;

2) сақтанушының тегі, аты, әкесінің аты (ол болған кезде), жеке сәйкестендіру нөмірі, экономика секторының коды, резиденттік белгісі (Қазақстан Республикасының резиденті немесе Қазақстан Республикасының бейрезиденті), заңды мекенжайы және (немесе) тұрғылықты жері;

3) сақтандыру агентінің тегі, аты, әкесінің аты (ол болған кезде), телефон нөмірі, жеке сәйкестендіру нөмірі (егер ол Қазақстан Республикасының резиденті жеке тұлға болып табылса) немесе сақтандыру агентінің атауы, орналасқан жері және нақты мекенжайы, телефон нөмірі және бизнес-сәйкестендіру нөмірі (егер ол Қазақстан Республикасының резиденті заңды тұлға болып табылса);

4) сақтандыру объектісін көрсету;

5) сақтандыру жағдайын көрсету;

6) сақтандыру сомасының мөлшері, валюта түрі, сақтандыру төлемін жүзеге асыру тәртібі мен мерзімдері;

7) сақтандыру сыйлықақысының (егер төлем бөліп-бөліп төленетін болса, сақтандыру жарнасының) мөлшері, сақтандырушы беретін жеңілдікті (бар болса) ескере отырып, сақтандыру сыйлықақысының жалпы сомасы және сақтандыру сыйлықақысының сомасы, валюта түрі, сақтандыру сыйлықақысын төлеу тәртібі мен мерзімдері;

8) сақтандыру агентіне тиесілі комиссиялық сыйақының болуы немесе болмауы туралы нұсқау;

сақтандыру шартының жасалған күні және қолданылу мерзімі;

9) егер ол сақтандыру шарты бойынша сақтанушы болып табылмаса, сақтандырылушының (пайда алушының) сәйкестендіру нөмірін, резиденттік белгісін және экономика секторын көрсету;

10) сақтандыру шартының нөмірі, сериясы (сақтандыру шарты сақтандырушының бланкісінде қағаз нысанында ресімделген жағдайда) немесе деректер базасын қалыптастыру және жүргізу жөніндегі ұйым берген сақтандыру полисінің бірегей нөмірі (сақтандыру полисін электрондық нысанда ресімдеу кезінде);

11) сақтанушыны немесе сақтандырылушыны сақтандыру төлемін жүзеге асыру үшін қажетті жетіспейтін құжаттар туралы хабардар ету мерзімдері;

12) сақтандыру шартының/сақтандыру полисінің қолданылу аумағын көрсету;

13) сақтандырушының қолы (сақтандыру шарты қағаз нысанда ресімделген жағдайда);

14) тараптардың келісімі бойынша сақтандыру шартына Қазақстан Республикасының сақтандыру және сақтандыру қызметі туралы заңнамасына сәйкес өзге де талаптар енгізілуі мүмкін.

18. Сақтандырушының бланкісінде қағаз нысанда ресімделген сақтандыру шарты жоғалған жағдайда сақтандырушы сақтанушының немесе сақтандырылушының өтініші бойынша түпнұсқасымен бірдей заңды күші бар, жоғарғы оң жақ бұрышында «телнұсқа» деген жазуы бар және сақтандыру шартының бастапқы берілген күнін көрсете отырып, телнұсқа береді (электрондық нысанда жасалған сақтандыру шарттарына қолданылмайды).

19. Сақтандыру шарты, егер онда өзгеше көзделмесе, сақтандырушының банк шотына немесе кассасына сақтандыру сыйлықақысы немесе бірінші сақтандыру жарнасы түскен күннен кейінгі күннен бастап күшіне енеді.

20. Сақтандырушының интернет-ресурсын және (немесе) басқа ұйымдардың интернет-ресурстарын пайдалана отырып сақтандыру шартын жасаған кезде сақтанушы осы Ережелермен танысқаннан кейін сақтандыру сыйлықақысын төлейді, осылайша оған ұсынылған шарттарда осы қосылу шартын жасауға өзінің келісімін растайды.

21. Жүктердің түрлі партияларын ұқсас жағдайларда белгілі бір мерзім ішінде жүйелі сақтандыру жүктерді сақтандырудың бас шарты (бұдан әрі - «Бас Шарт») негізінде жүзеге асырылуы мүмкін, бұл ретте жүктің әрбір партиясы бойынша сақтандырушы белгілеген нысан бойынша жеке сақтандыру шарты (бұдан әрі - «Бір тасымалға арналған шарт») жасалады. Бас шарт жасаспай жүктің бір тасымалын сақтандыру бір жолғы сақтандыру шарты (бұдан әрі - «Бір жолғы шарт») бойынша жүзеге асырылады.

Осы Ережелердің шеңберінде Бас Шарт, Бір тасымал шарты және Біржолғы Шарт бұдан әрі мәтін бойынша бірге «Шарт» деп аталады. Сонымен қатар, Бас Шартқа, бір реттік тасымалдау шартына немесе біржолғы шартқа қатысты нормалар қолданылған кезде, мәтінде тиісті терминология пайдаланылады.

22. Қажет болған жағдайда Сақтанушы қылмыстық жолмен алынған кірістерді заңдастыруға (жылыстатуға) және терроризмді қаржыландыруға қарсы іс-қимыл жөніндегі Қазақстан Республикасының заңнамасы талаптарын сақтау мақсатында Сақтандырушы сұрататын барлық қажетті құжаттарды ұсынуға міндеттенеді.

5-тарау. Сақтандыру сомасын айқындау тәртібі

23. Сақтандыру сомасы - сақтандыру объектісі сақтандырылған және сақтандыру жағдайы басталған кезде сақтандырушы жауапкершілігінің шекті көлемін білдіретін ақша сомасы.

24. Сақтандыру сомасының мөлшері тараптардың келісімі бойынша бір тасымалға арналған Шартта немесе әрбір жүк бойынша Біржолғы Шартта айқындалады.

25. Сақтандыру шарты бойынша жалпы сақтандыру сомасы сақтандыруға қабылданған әрбір жүк бойынша жеке сомалардан құралады.

26. Егер Шартта өзгеше белгіленбесе, сақтандырушы жүктің өзінің құнынан басқа қосымша шығыстарды (көлік шығыстарын, жолда уақытша сақтауға, жолда жүкті күзетуге байланысты шығыстарды және т.б.), бірақ жүк құнының 10% -ынан аспайтын мөлшерде жаба алады. Бұл жағдайда сақтандыру сомасы осы шығыстардың сомасына ұлғаяды. Осы шығыстарды сақтандыру сомасына енгізген кезде сақтанушы жоғарыда көрсетілген шығыстар бойынша дәлелдемелерді сақтандыру төлемін жүзеге асыруға жататын сақтандыру жағдайы басталған кезде сақтандырушыға ұсынуға тиіс.

6-тарау. Сақтандыру сыйлықақысы. Франшиза

27. Сақтандыру шарты бойынша төленуге тиіс сақтандыру сыйлықақысының мөлшері сақтандырушының ішкі құжаттарында белгіленген сақтандыру сыйлықақысының мөлшерлемесін айқындайтын сақтандыру тарифтеріне сәйкес немесе андеррайтингтік шешім негізінде тараптардың келісімі бойынша есептеледі.

28. Сақтандыру сыйлықақысының мөлшері бір тасымалға арналған әрбір Шартта, жүктердің әрбір партиясы бойынша жасалатын Біржолғы шартта көрсетіледі.

29. Сақтандыру сыйлықақысын сақтанушы Сақтандыру шартындағы сақтандыру жарналарын төлеу кестесіне сәйкес қолма-қол немесе қолма-қол емес нысанда мерзімді сақтандыру жарналары түрінде бір мезгілде немесе тараптардың келісімі бойынша бөліп-бөліп төлеуге тиіс.

30. Сақтанушы сақтандыру шартында айтылған мерзімдерде сақтандыру сыйлықақысын (сақтандыру жарнасын) төлемеген жағдайда, сақтандыру арқылы қорғау 30 күнтізбелік күнге дейінгі мерзімге тоқтатыла тұрады. Сақтандыру арқылы қорғауды тоқтата тұру мерзімі өткеннен кейін және егер сақтанушы мерзімі өткен сақтандыру сыйлықақысын (кезекті сақтандыру жарнасын) төлемесе, Сақтандыру шарты бұл туралы сақтанушыға хабарламастан өзінің қолданылуын тоқтатады. Егер сақтандыру арқылы қорғауды тоқтата тұру уақытында сақтандыру оқиғасының белгілеріне сәйкес келетін оқиға болса, онда сақтандырушы осындай Шарт бойынша өз міндеттемелерін орындаудан және сақтандыру төлемін жүзеге асырудан босатылады.

31. Егер сақтанушы кезекті жарнаны төлеуді кешіктірсе және сақтандыру жағдайы орын алса, сақтандыру сыйлықақысының төленбеген бөлігін сақтанушы дереу енгізуге тиіс. Егер сақтанушы кезекті жарнаның мерзімі өткен мөлшерін енгізбесе, онда сақтандырушының сақтандыру төлемін жүзеге асырудан бас тартуға құқығы бар.

32. Сақтандыру шарты шарт қойылмайтын немесе шарт қойылатын франшизамен жасалады, оның түрі мен мөлшері сақтандырушының ішкі нормативтік құжаттарымен, сондай-ақ тараптардың келісімімен айқындалып, сақтандыру шартында көрсетіледі немесе франшиза қолданылмай жасалады.

33. Егер сақтандыру шартында франшиза түрі көрсетілмесе, онда франшиза шарт қойылмайтын деп есептеледі.

7-тарау. Тараптардың құқықтары мен міндеттері

34. Сақтанушы құқылы:

- 1) сақтандырушыдан сақтандыру шарттарын, сақтандыру шарты бойынша өз құқықтары мен міндеттерін түсіндіруді талап етуге;
- 2) сақтандыру төлемін уақтылы жүзеге асыру туралы талап қоюға;
- 3) онда айтылған талаптармен сақтандыру шартын мерзімінен бұрын бұзуға;
- 4) сақтандырушының сақтандыру төлемін жүзеге асырудан бас тартуына сотқа шағымдануға;
- 5) сақтандыру құпиясына;
- 6) Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасына, сондай-ақ сақтандыру шартына қайшы келмейтін өзге де іс-әрекеттер жасауға.

35. Сақтанушы міндетті:

- 1) Сақтандыру шартын жасаған кезде сақтандырушыға сақтандыру тәуекелін бағалау үшін елеулі мәні бар өзіне белгілі барлық мән-жайлар туралы хабарлауға;
- 2) сақтандыру шартын жасауға және оны шарттың бүкіл қолданылу кезеңіне сүйемелдеуге байланысты іс-шараларды жүргізу үшін сақтандырушыға қажетті жағдайлар жасауға;
- 3) сақтандыру шартында көрсетілген жүкке қатысты жасалған немесе жасалатын басқа да сақтандыру шарттары туралы сақтандырушыға хабарлауға;
- 4) Сақтандыру шартында белгіленген мөлшерде, тәртіппен және мерзімдерде сақтандыру сыйлықақысын уақтылы төлеуге;
- 5) Сақтандыру шартын жасағанға дейін сақтандырушыға сақтандыру тәуекелін бағалау үшін маңызы бар өзіне белгілі барлық мән-жайлар туралы хабарлауға;
- 6) егер бұл өзгерістер сақтандыру тәуекелінің ұлғаюына елеулі әсер етуі мүмкін болса, Шарт жасау кезінде сақтандырушыға хабарланған мән-жайлардағы өзіне белгілі болған елеулі өзгерістер туралы сақтандырушыға дереу, бірақ 3 (үш) жұмыс күнінен кешіктірмей хабарлауға;
- 7) тәуекел дәрежесі ұлғайған кезде сақтанушы Шарттың өзгергені және/немесе сақтандыру сыйлықақысының қосымша төленгені туралы хабарламаны алған күннен бастап 5 (бес) жұмыс күні ішінде Шартқа өзгерістер енгізуге және/немесе қосымша сақтандыру сыйлықақысын төлеуге;
- 8) сақтандыру жағдайының басталғаны туралы сақтандырушыға немесе оның өкіліне дереу хабарлауға. Егер сақтанушы сақтандырылушы болып табылмаса, мұндай міндет сақтандырылушыға жүктеледі;
- 9) сақтанушы (сақтандырылушы) тез арада, бірақ кез келген жағдайда 1 жұмыс күнінен кешіктірмей тасымалдау жағдайларындағы мынадай өзгерістер (жүктің жүру бағытын өзгерту, жүкті басқа көлік құралына қайта тиеу, жүкті жүру жолы бойынша түсіру) туралы сақтандырушыға хабарлауға міндетті;
- 10) жүктерді, багажды тасымалдау шарттарын, орауға және әртүрлі жүк түрлерін тасымалдауға қойылатын талаптарды сақтауға;
- 11) Сақтандыру шартының талаптарын сақтауға;
- 12) егер тиеу/түсіру кезінде сақтандырушы өкілінің қатысуы болмаса, жүкті бейнекамераға тиеу және түсіру процесін тіркеуге;
- 13) шет мемлекеттердің құжаттары ұсынылған жағдайда Қазақстан Республикасы заңнамасының талаптарына немесе Қазақстан Республикасы ратификациялаған халықаралық шарттарға сәйкес заңдастыруды не апостиль қоюды жүргізуге;
- 14) Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасында белгіленген талап қою мерзімі ішінде, сақтандыру шартының талаптарына немесе қолданыстағы заңнамаға сәйкес сақтанушының немесе пайда алушының сақтандыру төлемін толық немесе ішінара алуға құқығын жоятын мән-жай анықталған жағдайда, Сақтанушы Сақтандырушыдан жазбаша хабарлама алған сәттен бастап 7 (жеті) жұмыс күнінен кешіктірмей сақтандыру төлемінің барлық сомасын Сақтандырушыға қайтаруға міндетті;
- 15) өз есебінен сақтандырылған жүкті сақтау және оны тиісті күйде ұстау, сондай-ақ ықтимал залалды болдырмау үшін барлық орынды сақтық шараларын қабылдауға;
- 16) сақтандырушының талап етуі бойынша оның уәкілетті тұлғаға қарау үшін жүкке рұқсат беруге және сақтандырушының уәкілетті тұлғасы жасаған жүкті қарау актісіне қол қоюға;
- 17) сақтандырушыға Қазақстан Республикасы Азаматтық кодексінің 841-бабында көзделген негіздер бойынша Сақтандыру шартының қолданылуын мерзімінен бұрын тоқтату негіздерін растайтын құжаттарды табыс етуге;
- 18) сақтандыру жағдайының басталуына жауапты тұлғаға суброгация тәртібімен талап ету құқығының сақтандырушыға өтуін қамтамасыз етуге.

36. Сақтандыру жағдайы басталған кезде:

- 1) сақтандыру жағдайынан келетін залалды азайту үшін барлық ақылға қонымды шараларды қолдануға;
- 2) сақтандыру оқиғасын құжаттау үшін сақтандырушыға және тиісті құзыретті органдарға және қызметтерге (апаттық, сауда-өнеркәсіп палатасына, кеден органдарына, ішкі істер органдарына, полицияға және т.б.) дереу, бірақ 24 (жиырма төрт) сағаттан кешіктірмей хабарлауға. Егер жүк бүкіл әлем бойынша тасымалданса, мүліктің жоғалуын, жойылуын немесе зақымдануын сақтандыру жағдайы болған елдің заңнамасына және/немесе халықаралық нормаларға сәйкес ресімдеуді қамтамасыз етуге;
- 3) сақтандыру жағдайының мән-жайлары туралы неғұрлым толық мәліметтерді көрсете отырып, 3 (үш) жұмыс күнінен кешіктірілмейтін мерзімде сақтандыру жағдайының басталғаны туралы сақтандырушыға жазбаша хабарлауға;
- 4) сақтандыру жағдайы бойынша одан әрі барлық ақпаратты хабарлауға және сақтандырушыға қажетті көмек көрсетуге;
- 5) сақтандырушыға оның сұрау салуы бойынша коммерциялық құпияны құрайтын мәліметтерді қоса алғанда, сақтандыру жағдайына байланысты мәліметтерді беруге;
- 6) сақтандырушыға (соңғысының талап етуі бойынша) сотқа дейінгі және сот тәртібімен шағымдарды реттеу кезінде сақтанушының өкілеттігін беруге;

7) сақтандырушының мүдделеріне қарсы бағытталған іс-әрекеттер жасамауға, сондай-ақ сақтандырушының жазбаша келісімсіз қандай да бір міндеттемелер қабылдамауға, жауапкершілікті мойындамауға, қандай да бір ұсыныстар қабылдамауға, төлемдер жасамауға және осы сақтандыру жағдайына қатысы бар қандай да бір төлемдер жасауға уәде бермеуге;

8) сақтандырушыға дереу хабарлауға:

- сақтанушыға қарсы сақтандыру жағдайына байланысты қылмыстық іс қозғау, құзыретті органдардың алдын ала тергеу жүргізуі, мүлікке тыйым салу, сақтандыру жағдайына байланысты өзге де қылмыстық іс жүргізу әрекеттерін жүргізу туралы;

- сақтандырушы материалдарды қарағанға және ол өз шешімін шығарғанға дейін жәбірленуші тұлғаның сотқа талап арыз беруі туралы. Бұл жағдайда сақтанушы сақтандырушының өтініші бойынша өзі көрсеткен тұлғаға барлық қажетті іс жүргізу өкілеттіктерімен бірге сот процесінде сақтанушының (жауапкердің) атынан өкілдік ету құқығына сенімхат беруге міндетті.

9) сақтандырушыға келтірілген залалдың себептерін, сипаты мен мөлшерін, оның ішінде құзыретті мемлекеттік органдардан алынған құжаттарды бағалауға мүмкіндік беретін оған қолжетімді барлық ақпаратты және құжаттаманы беруге;

10) сақтандырушыға ол жоғалған немесе толық жойылған жағдайда сақтанушының сақтандырушының («абандон») пайдасына жүктен бас тарту туралы жазбаша өтінішін беруге;

11) өз есебінен мынадай құжаттарды жинауға және сақтандырушыға ұсынуға:

- Сақтандыру шартының көшірмесі;

- болған оқиғаның қысқаша сипаттамасы бар сақтанушының жазбаша өтініші;

- уәкілетті органдардың сақтандыру жағдайының басталу фактісі мен себепін растайтын құжаттары;

- тасымалдау құжаттарының түпнұсқалары (коносаменттер, авиа, темір жол немесе авто жүкқұжаттары, тауар-көлік жүкқұжаттары, көлік жүкқұжаттары);

- сақтандырылған жүкті тасымалдау шарттарының нотариалды куәландырылған көшірмелері немесе көшірмесімен салыстыру үшін осы шарттың түпнұсқасы;

- сақтандыру жағдайының басталу фактісін, мән-жайларын, сондай-ақ залалдың дәрежесі мен мөлшерін көрсете отырып, сақтандырушының өкілі жасаған зақымдалған жүкті және сақтандыру жағдайы басталған жерді қарап тексеру туралы актіні табыс етеді. Сақтандырушының өкілін шақыру сақтандыру жағдайы басталғаннан кейін дереу жүзеге асырылуға және құжатпен тіркелуге тиіс. Сақтандырушының тікелей нұсқауы бойынша, Сақтандырушы өз өкілін зақымдалған жүкті және сақтандыру жағдайы орын алған орынды қарап-тексеруге жібере алмаған жағдайда, Сақтанушы зақымдалған жүк пен сақтандыру жағдайы болған орынды Қазақстан Республикасының Ұлттық кәсіпкерлер палатасының немесе оқиға орнын қарап-тексеруге және залалды бағалауға уәкілетті өзге де ұйымдардың өкіліне тексертуге міндетті, әрі кейіннен Сақтандырушыға осы ұйымның келтірілген залал туралы (залалдың себептері, дәрежесі және мөлшері жөніндегі) актісін ұсынуға тиіс;

- жүкті тиеу және түсіру процесінің бейнежазбасы, сондай-ақ осы Ережелердің 35.12-тармағын ескере отырып, жүктің тұтастығының бұзылуы немесе оны тиеу (қаптау/бекіту) кезіндегі ескертпелер/бұзушылықтар туралы фотосуреттер;

- жүктің меншік иесі тасымалдаушыға жіберген сақтандырылған жүкті тасымалдауға қатысты шағымдар мен басқа да құжаттардың (хаттар, өтініштер) көшірмелері;

- Шартта сақтандыру жағдайлары ретінде қаралатын оқиғаларды тексеруді, жіктеуді және есепке алуды жүзеге асыратын не сақтандыру жағдайының басталу фактісін және келтірілген залалдың мөлшерін растайтын құзыретті органдардың құжаттары;

- жүргізілген шығыстарды растайтын құжаттар, сондай-ақ келтірілген залалдың мөлшері туралы пайымдауға мүмкіндік беретін өзге де құжаттар;

- егер жүк тасымалдаушы (экспедиторлық немесе көлік ұйымы, кемеңі жалдаушы және т.б.) жүктің меншік иесіне залалды өзі өтеген жағдайда - залалдың өтелгенін растайтын құжаттар, сондай-ақ жүк меншік иесінің сақтандыру төлемін алуға келісім хаты;

- егер оқиға «Жолда уақытша сақтау (аралық қоймалау)» болған жағдайда жүкті уақытша сақтауға қабылдағанын растайтын құжаттардың көшірмесі.

37. Сақтандырушы құқылы:

1) сақтандырылған жүкті сақтауға және құтқаруға қажетті шараларды қабылдай отырып немесе көрсете отырып қатысуға. Алайда сақтандырушының және оның өкілдерінің жүкті құтқару бойынша іс-әрекеттері сақтанушының сақтандыру төлемін алу құқығын тану үшін негіз болып табылмайды.

2) сақтанушыдан сақтандыру жағдайының басталу ықтималдығын және оның басталуынан болатын ықтимал зиянның (сақтандыру тәуекелінің) мөлшерін айқындау үшін елеулі маңызы бар мән-жайлар туралы мәліметтерді алуға, егер бұл мән-жайлар сақтандырушыға белгісіз және белгілі болуға тиіс болса (елеулі мәліметтер өтініште белгіленеді);

3) сақтандыру тәуекелін бағалауға;

4) сақтандыру сыйлықақысын уақытылы алуға;

- 5) сақтандыру жағдайының басталғаны туралы уақытылы хабарлауға;
- 6) сақтандыру жағдайының басталғанын құжаттамалық растауға;
- 7) сақтандыру жағдайының белгілері бар оқиғаның себептері мен мән-жайларын дербес анықтауға, оның ішінде тиісті мемлекеттік органдар мен ұйымдардан олардың құзыретіне сүйене отырып, сақтандыру жағдайының басталу фактісін және келтірілген залалдың мөлшерін растайтын құжаттарды сұратуға;
- 8) Шартта көзделген негіздер бойынша сақтандыру төлемін толық немесе ішінара жүзеге асырудан бас тартуға;
- 9) сақтандырушы сақтандыру жағдайы басталған күнгі осы мүліктің нарықтық құны мөлшерінде сақтандыру төлемін жүзеге асырған жағдайда мүлікке немесе оның қалдықтарына құқығы бар;
- 10) сақтандыру шартының шарттарын өзгертуді немесе осы сақтандыру тәуекелінің ұлғаюына әкеп соғатын мән-жайлар туралы дәйекті ақпарат алған жағдайда тәуекелдің ұлғаюына мөлшерлес қосымша сақтандыру сыйлықақысын төлеуді талап етуге;
- 11) Сақтанушы Сақтандырушыға Шарт жасау кезінде хабарланған мән-жайлардағы өзіне белгілі болған елеулі өзгерістер туралы хабарлау міндетін орындамаған жағдайда, егер бұл өзгерістер сақтандыру тәуекелінің едәуір ұлғаюына әсер етуі мүмкін болса, не сақтанушы тәуекел дәрежесінің артуына сәйкес Шарт талаптарын өзгертуге немесе сақтандыру сыйлықақысын қосымша төлеуге қарсылық білдірсе, Сақтандырушы Шартты бұзуды талап етуге құқылы;
- 12) сақтандыру шартының мерзімінен бұрын бұзылуына және сақтанушының сақтандыру шарты бойынша өз міндеттерін орындамауы нәтижесінде келтірілген залалды өтеуге;
- 13) нақты мән-жайларды ескере отырып, олардың болмауы сақтандыру жағдайының туындау фактісін анықтауды және/немесе залал мөлшерін айқындауды мүмкін етпейтін жағдайда, Сақтанушыдан Шартта/Сақтандыру қағидаларында көзделмеген қосымша құжаттарды талап етуге. Сақтандырушы сақтандыру жағдайының туындауы туралы мәселені қарау кезінде Сақтанушы ұсынатын қажетті құжаттар тізбесін, оларды шешім қабылдау үшін жеткілікті деп есептеген жағдайда, қысқартуға құқылы;
- 14) сақтандыру шартының қолданылуы басталғанға дейін кейіннен акт жасай және оған сақтанушы міндетті түрде бұрыштама қоя отырып, жүкті қарап тексеруді жүзеге асыруға;
- 15) сақтандыру жағдайының басталуына кінәлі тұлғаға кері талап қою құқығын ұсынуға.

38. Сақтандырушы міндетті:

- 1) сақтандыру жағдайы басталған кезде Шартта/Сақтандыру ережесінде белгіленген мөлшерде, тәртіппен және мерзімдерде сақтандыру төлемін жүргізуге;
- 2) сақтанушыға (сақтандырылушыға) сақтандыру жағдайы кезінде шығындарды азайту үшін ол жұмсаған шығыстарды өтеуге;
- 3) сақтандыру құпиясын қамтамасыз етуге;
- 4) сақтанушы (сақтандырылушы) немесе жәбірленуші (пайда алушы) не олардың өкілі сақтандыру төлемін жүзеге асыру үшін қажетті құжаттарды ұсынбаған жағдайда, оларды жетіспейтін құжаттар туралы 10 (он) жұмыс күні ішінде хабардар етуге.

39. Пайда алушы құқылы:

- 1) сақтандырушыдан сақтандыру шарттарын, осы Ережелерде көрсетілген өз құқықтары мен міндеттерін түсіндіруді талап етуге;
- 2) сақтандырушыға сақтандыру төлемін жүзеге асыру туралы талап қоюға;
- 3) шартта немесе осы Ережелерде көзделген тәртіппен және шарттарда сақтандыру төлемін алуға;
- 4) сақтанушының пайдасына сақтандыру төлемін алудан толық немесе бір бөлігінде бас тартуға;
- 5) сақтандырушының сақтандыру төлемін жүзеге асырудан немесе оның мөлшерін азайтудан бас тартуына Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген тәртіппен дау айтуға;
- 6) Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасына, сондай-ақ осы Ережеге қайшы келмейтін өзге де іс-әрекеттер жасауға.

40. Пайда алушы міндетті:

- 1) Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасында белгіленген талап қоюдың ескіру мерзімдері ішінде, Ережелердің/Шарттың шарттарына немесе қолданыстағы заңнамаға сәйкес Пайда алушының сақтандыру төлемін толық немесе ішінара алуға құқығын жоятын мән-жай анықталған жағдайда, Пайда алушы Сақтандырушыдан жазбаша хабарлама алған сәттен бастап 7 (жеті) жұмыс күнінен кешіктірмей сақтандыру төлемінің барлық сомасын Сақтандырушыға қайтаруға міндетті.

8-тарау. Сақтандыру төлемдерін жүзеге асырудың тәртібі мен шарттары.

Сақтандыру төлемі немесе сақтандыру төлемінен бас тарту туралы шешім қабылдау мерзімі.

41. Жүк немесе оның бір бөлігі жоғалған (жойылған) немесе зақымданған жағдайда сақтандырушы сақтандыру сомасы шегінде және франшиза сомасын шегере отырып, сақтандыру жағдайының басталуы нәтижесінде сақтанушы (сақтандырылушы) шеккен нақты залал мөлшерінде сақтандыру төлемін жүзеге

асыруға міндетті.

42. Сақтандыру төлемінің мөлшерін сақтандырушы қарап-тексеру деректерінің, сондай-ақ тасымалданатын жүктің нақты құнының және залал мөлшерін растайтын құжаттардың негізінде айқындайды.

43. Сақтандыру төлемінің мөлшері сақтандырушы тағайындаған сюрвейердің/апаттық комиссардың, тәуелсіз сарапшының/бағалаушының қорытындысы негізінде айқындалуы мүмкін.

44. Тараптар арасында залалдың себептері мен мөлшері туралы даулар туындаған жағдайда тараптардың әрқайсысының сараптама жүргізуді талап етуге құқығы бар. Сараптама/бағалау оны жүргізуді талап еткен тараптың есебінен жүргізіледі. Егер сараптама/бағалау нәтижелерімен сақтандырушының сақтандыру төлемінен бас тартуы негізсіз болғаны анықталса, сақтандырушы сараптама бойынша шығыстарды өзіне алады.

45. Сақтандыру төлемі мынадай жолмен төленеді:

1) жүктің толық жоғалуы (жойылуы) кезінде:

- франшизаны шегергендегі және құтқарылған жүктің құнын шегергендегі сақтандыру сомасы мөлшерінде. Құтқарылған жүк деп сондай-ақ жеңілдікпен өткізілген жүк түсініледі;

- сақтанушы (пайда алушы) сақтандырушыға сақтандырылған жүкке (абандонға) меншік құқығын берген жағдайда франшиза шегерілген сақтандыру сомасының толық көлемінде;

2) жүк зақымданған кезде - жүктің зақымданған бөліктерін қалпына келтіру немесе жоғалған бөліктерін сақтандыру жағдайы басталмас бұрын тікелей сол күйінде сатып алу үшін қажетті шығыстар мөлшерінде. Қалпына келтіруге жұмсалған шығыстар сомасынан жөндеу процесінде ауыстырылатын заттардың тозуына шегерімдер жүргізіледі. Шегерімдер мөлшері сақтандыру жағдайы басталған күнгі осы заттардың нақты құнына сүйене отырып есептеледі.

3) Жүк із-түзсіз жоғалған жағдайда сақтандыру төлемі сақтандыру жағдайы туындаған күнгі жүктің нақты құны негізінде (бірақ сақтандыру сомасынан аспайтын мөлшерде) айқындалады, алайда жүк табылған жағдайда сақтанушы жүкті қабылдаудан бас тартуға құқылы емес және бағалаушының есебіне сәйкес жүктің зақымдалған бөлігін қалпына келтіруге жұмсалған шығындарды шегере отырып, төленген сақтандыру төлемін 10 (он) күн ішінде сақтандырушыға қайтаруға міндетті.

46. Егер сақтандыру шартында айқындалған сақтандыру сомасы жүктің нақты құнынан асып кетсе, сақтандыру шарты шарт жасасу сәтіндегі жүктің нақты құнынан асатын сақтандыру сомасы бөлігінде жарамсыз болып табылады.

47. Егер сақтандыру шартында белгіленген сақтандыру сомасы шарт жасасу сәтіндегі сақтандырылған жүктің нақты құнынан аз болса, сақтандыру төлемінің мөлшері сақтандыру сомасы мен сақтандырылған жүктің нақты құнының арақатынасына пропорционалды түрде есептеледі.

48. Егер сақтанушы немесе пайда алушы залал үшін үшінші тұлғалардан өтем алса, сақтандырушы сақтандыру шарттары бойынша төленуге тиіс сома мен үшінші тұлғалардан алынған сома арасындағы айырма мөлшерінде жауапты болады.

49. Сақтандырушыға зақымданған жүкті (абандонды) берген кезде сақтанушы кедендік ресімдеу аяқталған және үшінші тұлғалардың құқықтарымен ауыртпалық салынбаған сақтандырылған жүкке құқықтарды беруге міндетті. Жүкті беру жөніндегі барлық шығындар мен кедендік ресімдеу аяқталғаннан кейінгі шығындар сақтандыру төлемін алатын тұлғаға (сақтанушыға, сақтандырылушыға, пайда алушыға) жүктеледі. Бұл ретте сақтандыру төлемі Тараптар бүлінген жүкті қабылдау-тапсыру актісін және абандон туралы келісімді жасағаннан кейін жүргізіледі.

50. Бүлінген жүкті беру сақтандырушы көрсеткен тұлғаға қабылдау-тапсыру актісі бойынша берілуі мүмкін.

51. Сақтанушы шығындарды болғызбау немесе азайту мақсатында шеккен шығыстарды, егер мұндай шығыстар сақтандырушының нұсқауларын орындау үшін қажет болса немесе жүргізілген болса, тіпті тиісті шаралар сәтсіз болса да, сақтандырушы өтеуге тиіс.

52. Залалды болдырмау немесе азайту мақсатында сақтанушы шеккен шығыстар нақты мөлшерде өтеледі, алайда сақтандыру төлемінің жалпы сомасы мен шығыстарды өтеу сақтандыру шартында көзделген сақтандыру сомасынан аспауға тиіс; егер шығыстар сақтандырушының нұсқауларын орындау нәтижесінде туындаса, олар сақтандыру сомасына қарамастан толық көлемде өтеледі.

53. Сақтандырушы ықтимал залалдарды азайту үшін қасақана ақылға қонымды және оған қолжетімді шаралар қолданбауы салдарынан туындаған залалдар бөлігінде сақтандырушы сақтандыру төлемін жүзеге асырудан босатылады.

54. Сақтандыру төлемін сақтандыру сомасынан кем мөлшерде жүзеге асырған кезде сақтандыру шарты сақтандыру шартында көрсетілген мерзімнің соңына дейін тиісті сақтандыру сомасы мен сақтандыру төлемінің сомасы арасындағы айырма мөлшерінде күшін сақтайды. Толық сақтандыру сомасы мөлшерінде сақтандыру төлемі кезінде сақтандыру шартының қолданылуы сақтандыру төлемі жүзеге асырылған күннен бастап тоқтатылады.

Сақтандырушы сақтандыру төлемін жүзеге асыру туралы шешім қабылдауға және сақтандыру төлемін жүзеге асыруға не сақтандыру төлемін жүзеге асырудан бас тарту туралы шешім қабылдауға және сақтанушы мен Пайда алушыға барлық қажетті құжаттарды алған сәттен бастап 15 (он бес) жұмыс күнінен

кешіктірілмейтін мерзімде жазбаша дәлелді хабарлама жіберуге міндетті.

55. Құзыретті органдар сақтанушыға (пайда алушыға) немесе сақтанушының қызметкерлеріне қатысты қылмыстық іс қозғап, сақтандыру жағдайының туындауына және келтірілген залалға әкеп соққан мән-жайларды тергеп-тексеру жүргізілген жағдайда — тергеп-тексеру аяқталғанға дейін, сондай-ақ сақтандырушының өз тергеп-тексеруін жүргізген жағдайда — сақтандырушы сақтандыру төлемін кейінге қалдыруға құқылы. Егер сақтанушы жеке тұлға болса, онда соңғы құжатты ұсынған сәттен бастап ұзартудың шекті мерзімі 15 жұмыс күнін құрайды. Егер қылмыстық қудалау органдары және/немесе заңды күшіне енген сот шешімімен сақтандырушының сақтандыру төлемін жүзеге асыруға құқығы жоқ екені анықталса, онда сақтанушы сақтандырушыға хабарлаған сәттен бастап 1 жұмыс күні ішінде төленген сақтандыру төлемін қайтаруды жүзеге асыруға міндетті.

56. Сақтандыру төлемін кейінге қалдыру туралы шешімді сақтандырушы қабылдайды және сақтанушыға дәлелді негіздемемен жазбаша нысанда хабарланады.

57. Сақтандыру жағдайының басталуын, сондай-ақ оған келтірілген залалдарды дәлелдеу сақтанушыға (сақтандырылушыға, пайда алушыға) жүктеледі.

58. «Зақымдану» тәуекелі осы Ережелердің **3-тарауының 9-тармағында** көрсетілген сақтандыру шарттарында көзделген жағдайлар салдарынан жүктің бір бөлігінің ұрлануын немесе жүктің зақымдануын қамтиды, нәтижесінде жүкті қалпына келтіру мүмкін және орынды болып табылады;

59. «Жоғалту (жойылу) тәуекелі» жүктің толық немесе 80%-дан астам бөлігінің ұрлануын, осы Ережелердің **3-тарауының 9-тармағында** көрсетілген сақтандыру шарттарына сәйкес жүктің зақымдануын, соның нәтижесінде қалпына келтіру жұмыстарының құны жүктің нарықтық құнынан асып кететін немесе жүктің қалпына келтірілуі экономикалық тұрғыдан тиімсіз болатын жағдайларды қамтиды.

9-тарау. Жалпы ерекшеліктер, сақтандыруды шектеу және сақтандыру төлемінен бас тарту үшін негіздер

60. Қазақстан Республикасының Азаматтық кодексінде көзделген жағдайларды қоспағанда, жүктің жоғалуы (жойылуы) немесе зақымдануы мынадай себептердің салдарынан орын алған болса, ол сақтандыру жағдайы болып табылмайды және сақтандырушы сақтандыру төлемін жүзеге асырмайды:

1) сақтанушының (сақтандырылушының, пайда алушының) немесе олардың өкілдерінің (сенім білдірілген өкілдерінің) қасақана немесе өрескел абайсыздығы немесе олардың біреуінің жүктерді тасымалдау, қайта тиеу және сақтаудың қолданыстағы ережелерін бұзуы;

2) жүкті тиісінше буып-түю немесе тығындамау және зақымдалған күйде жөнелту, жүкті тиеуге және ірілендірілген жүк орындарын қалыптастыруға қойылатын талаптардың бұзылуы, жүктің тиісінше орналастырылмауы және бекітілмеуі;

3) жүктің өндірістік ақауы;

4) трюм (койма) және/немесе атмосфералық ауа температурасының (шіру, коррозия, тозу, тотығу, кебу, ағу, булану және т.б.) немесе ерекше қасиеттердің, нормативтік ағудың, оның салмағы мен көлемінің табиғи жоғалуының әсері;

5) сақтанушының (сақтандырылушының, пайда алушының) немесе олардың өкілдерінің (сенім білдірілген өкілдерінің) рұқсатымен, бірақ сақтандырылған жүкпен бірге қауіпті жүктерді сақтандырушының рұқсатынсыз тиеу (сақтау);

6) сыртқы ораманың бүтіндігі және/немесе жүкті жөнелтушінің, экспедитордың немесе жөнелту станциясының, сондай-ақ кедендік бақылау органының пломбасының сақталуы кезінде жүктің жетіспеуі, жоғалуы. Бұл ретте пломбаны бұзу деп оның сәйкестендіру белгілерінің өзгеруі, яғни нақты бір пломбалау-құлыптау құрылғысына (ПҚК) тән, оның түпнұсқалығы мен бүтіндігін растайтын бақылаудағы параметрлері мен сипаттамаларының өзгеруі немесе бұзылуы түсініледі. Мұндай өзгерістер немесе бұзылулар оны шешуге (бөлшектеуге) әрекет жасау кезінде орын алады, сондай-ақ пломбалау-құлыптау құрылғысын ілеспе құжаттарға сәйкес келмейтін, өзінің әріптік-сандық коды бойынша басқа құрылғымен ауыстыру жағдайларын да қамтиды;

7) жүктің құрттармен, кеміргіштермен және жәндіктермен зақымдануы;

8) кеменің теңізде жүзбеуі не кеменің немесе тасымалдау құралының немесе контейнердің сақтандырылған сақтандырылатын жүкті тасымалдауға жарамсыздығы;

9) ашық, тиісті түрде жабылмаған жерүсті көлік құралына (теміржол вагоны, автокөлік және т.б.), ашық су көлігіне, палубаға жүктеу немесе белгіленген нормативтерден артық жүктеу жағдайлары;

10) палубадағы жүкті немесе палубасы жоқ кемелерде тасымалданатын жүкті толқынның шайып кетуі, сондай-ақ теміржол көлігінің кенет тежелуі немесе ұзақ еңіспен қозғалыс кезінде тоқтап, оны ұстап қалатын тұйық жолға түсуі нәтижесінде орын алған жағдайлар;

11) кеменің терлеуі салдарынан және жүктің атмосфералық жауын-шашын әсерінен сулануы;

12) әскери іс-қимылдардың немесе әскери шаралардың және олардың салдарының, миналар, торпедалар, бомбалар және соғысқа арналған өзге де құралдардың салдарынан жүктің жойылуы немесе зақымдануы,

террористік актілер, халық толқулары, азаматтық соғыс, қарақшылық әрекеттер, ереуілдер, локауттар, конфискация, әскери немесе азаматтық билік органдарының, сондай-ақ кедендік, санитариялық немесе карантиндік қызметтердің талап етуі бойынша жүкті тәркілеу, қамауға алу немесе жою жағдайлары;

13) атомдық жарылыстың, атомдық немесе ядролық ыдырау немесе синтез энергиясын кез келген қолданумен немесе ыдыратылатын материалдарды пайдаланумен байланысты жоғары радиацияның тікелей немесе жанама әсері;

14) химиялық, биологиялық, биохимиялық, электромагниттік қарудың әсер етуі немесе виртуалды шабуылдар салдарынан;

15) егер жүкті қайта орау талап етілмесе, жүктің сақталуы кезінде ораманың зақымдануы;

16) көлік құралы иелерінің, кемені жалдаушылардың, басшыларының немесе операторларының (егер сақтанушы немесе жүктің меншік иесі көлік құралының иесі, кемені жалдаушысы, басшысы немесе операторы болып табылса) төлем қабілетсіздігі немесе қаржылық міндеттерін орындамауы;

17) жүктің өзін тіркеп сүйреу;

18) сақтанушының/тасымалдаушының сақтандырылған жүкті заңсыз иеленуі немесе ысырап етуі;

19) жоғалған миналармен, торпедалық бомбалармен және басқа да жоғалған қарумен залал келтірілсе;

61. Сақтандыру арқылы қорғаумен келесі себептерден туындаған залалдар өтелмейді:

1) жүкті жеткізудің кідірілуі және/немесе сақтанушының кінәсінен болған бағалардың өзгеруі;

2) контрабандалық жүкті және заңсыз сауда жүктерін тасымалдау;

3) егер осы жүкті тасымалдау сақтанушының сақтандыруға арналған өтінішінде айтылмаса, қауіпті жүкті тасымалдау;

4) егер Сақтандыру шартында өзгеше айтылмаса, жүкті пантондармен/баржалармен тасымалдау;

5) сақтанушының/пайда алушының, олардың қызметкерлерінің, сондай-ақ сақтанушымен жасалған азаматтық-құқықтық шарт негізінде жұмысты орындайтын үшінші тұлғалардың алкогольдік, уытты немесе есірткілік масаң күйде жасаған немесе дәрілік немесе психотроптық заттардың әсерінде болған іс-әрекеттері;

6) жүктің кепілдік мерзімдерінің немесе өткізу мерзімдерінің өтіп кетуі.

62. Сақтандырушы сақтандыру төлемін мына жағдайларда жүзеге асырмайды:

1) сақтанушының (сақтандырылушының) жанама коммерциялық шығындары (айыппұлдар, тұрақсыздық айыбы және т.б.), ұтылған пайда;

2) моральдық зиян, тауар түрін жоғалту;

3) сақтандыру жағдайына және кез келген уәкілетті органдарда дәлелдеуге байланысты істі жүргізуге арналған шығыстар (ксерокөшірмелерге, нотариалдық куәландыруға, сараптамаға, бағалауға, адвокаттың, өкілдің, аудармашының қызметтеріне ақы төлеуге арналған шығыстар, заңдастыруды, апостиль қоюды жүргізуге арналған шығыстар, өзге де шығыстар);

4) зауыттық ақау.

63. Сақтандырушының сақтандыру төлемін жүзеге асырудан бас тартуына мыналар да негіз болуы мүмкін:

1) сақтанушының сақтандырушыға сақтандыру объектісі, сақтандыру тәуекелі туралы көрінеу жалған мәліметтер хабарлауы;

2) сақтанушының/пайда алушының залалды келтіруге кінәлі адамнан тиісті өтем алуы;

3) сақтанушының сақтандырушыға сақтандыру жағдайының басталу мән-жайларын тергеуге және келтірілген залалдың мөлшерін белгілеуге кедергі жасауы;

4) сақтандырушыны сақтандыру жағдайының басталғаны туралы уақтылы хабардар етпеу;

5) сақтанушының сақтандыру жағдайының басталуына жауапты тұлғаға өзінің талап ету құқығынан бас тартуы, сондай-ақ сақтандырушыға талап ету құқығына көшу үшін қажетті құжаттарды сақтандырушыға беруден бас тартуы.

64. Сақтанушының осы Ережелердің, Сақтандыру шартының шарттарын, сондай-ақ Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасының ережелерін сақтамауы сақтанушыға сақтандыру төлемін жүзеге асырудан бас тартуға әкеп соғады. Сақтандырушыны сақтанушыға сақтандыру төлемін жүзеге асырудан босату бір мезгілде сақтандырушыны пайда алушыға сақтандыру төлемін жүзеге асырудан босатады.

65. Сақтандыру шартында осы Ережелерде көрсетілмеген өзге де ерекшеліктер мен негіздер көзделуі мүмкін, сондай-ақ сақтандырушы жоғарыда көрсетілген ерекшеліктерді сақтандыруға қабылдауы мүмкін.

10-тарау. Сақтандыру шартының қолданылу мерзімі мен орны

66. Жүктерді сақтандырудың бас шарты тараптардың келісімі бойынша 12 ай мерзімге немесе өзге мерзімге жасалады.

67. Жеке тасымалдауға арналған сақтандыру шарты жүкті тасымалдау кезеңіне немесе тараптардың келісімі бойынша өзге мерзімге жасалады. Жеке тасымалдауға арналған шарттың қолданылу мерзімі сақтанушыға байланысты емес мән-жайлар бойынша не тасымалдаушының тасымалдау шартынан немесе тасымалдау шарттарынан туындайтын өз құқықтарын пайдалануына байланысты жүкті жеткізуді кідірткен жағдайда

ұзартылуы мүмкін. Сақтандыруға берілген жүкті жеткізу мерзіміндегі барлық өзгерістер туралы сақтанушы сақтандырушыға ол туралы белгілі болысымен, бірақ 2 (екі) жұмыс күнінен кешіктірмей хабарлауға міндетті.

68. Біржолғы Шарттың қолданылу мерзімі жүк тасымалдау мерзімін сақтандыруға арналған өтініш-сауалнамада көрсетілген негізде айқындалады және Біржолғы Шартта көрсетіледі. Біржолғы Шарттың қолданылу мерзімі сақтанушыға байланысты емес мән-жайлар бойынша не тасымалдаушының тасымалдау шартынан немесе тасымалдау шарттарынан туындайтын өз құқықтарын пайдалануына байланысты жүкті жеткізуді кідірткен жағдайда ұзартылуы мүмкін. Сақтандыруға берілген жүкті жеткізу мерзіміндегі барлық өзгерістер туралы сақтанушы сақтандырушыға ол туралы белгілі болысымен, бірақ 2 (екі) жұмыс күнінен кешіктірмей хабарлауға міндетті.

69. Егер сақтандыру шартында өзгеше көрсетілмесе, сақтандыру арқылы қорғаудың қолданылу мерзімі сақтандыру шартының қолданылу мерзіміне сәйкес келеді.

70. Сақтандыру аумағы тасымалдау бағытына байланысты айқындалады және Шартта көрсетіледі. Кез келген жағдайда, сақтандыру аумағынан жауынгерлік және әскери іс-қимылдар аймақтары және БҰҰ санкцияларының ықпалындағы елдердің аумақтары алып тасталады.

11-тарау. Сақтандыру шартының шарттарын тоқтату және өзгерту талаптары

71. Сақтандыру шартының (полистен басқа) шарттары тараптардың қосымша келісімге қол қоюы арқылы ғана өзгертілуі мүмкін, ол оның ажырамас бөлігін құрайды.

72. Мынадай жағдайларда Сақтандыру шартына өзгерістер мен толықтырулар енгізіледі:

- 1) сақтанушыны ауыстыру;
- 2) тәуекел дәрежесінің және сақтандыру сомасы/сыйлықақы мөлшерінің өзгеруі;
- 3) Ережеде/Сақтандыру шартында көзделген өзге де жағдайлар.

73. Шарттың қолданылуы мынадай жағдайларда тоқтатылады:

- 1) сақтандыру шартының қолданылу мерзімі аяқталғанда;
- 2) Сақтандыру шартында көрсетілген мерзімдерде және тәртіппен сақтандыру сыйлықақысын, сақтандыру жарнасын төлеуді жүзеге асырмау;
- 3) тараптардың келісімі бойынша;
- 4) сақтандырушының Сақтандыру шартының шарттарында айқындалған сақтандыру сомасы мөлшерінде сақтандыру төлемін (сақтандыру төлемдерін) жүзеге асыруы.
- 5) Қазақстан Республикасының заңнамалық актілерінде көзделген тәртіппен сақтандырушы берген сақтандыру полисіне енгізілген шарттар мен мәліметтердің өзгеруі;

74. Қазақстан Республикасы Азаматтық кодексінің 841-бабының 1-тармағында көрсетілген негіздер бойынша. Көрсетілген жағдайларда сақтандыру шарты шартты тоқтату үшін негіз ретінде көзделген мән-жайлар туындаған кезден бастап тоқтатылды деп есептеледі, бұл туралы мүдделі тарап екінші тарапты 10 күнтізбелік күн ішінде жазбаша түрде хабардар етуге тиіс. Хабарлама мерзімі өткен жағдайда, шартты бұзу екінші тараптың бұзу туралы хабарламаны алған күнінен бастап жүзеге асырылады.

75. Сақтанушы сақтандыру шартынан кез келген уақытта бас тартуға құқылы.

76. Шартты мерзімінен бұрын бұзу ниеті туралы Осы Ережелердің **73-тармағының 2) тармақшасы** Тараптар бұзудың болжамды күніне дейін кемінде 30 (отыз) күнтізбелік күн бұрын бір-бірін хабардар етуге міндетті.

77. Егер Сақтандыру шартының қолданылуы осы Ережелердің **73-тармағының 1,2,4-тармақшаларына** сәйкес тоқтатылған жағдайларда Сақтандыру шартын мерзімінен бұрын бұзу туралы хабарлама талап етілмейді.

78. Сақтандырушы таратылған кезде сақтандыру сыйлықақысын (сақтандыру жарнасын) қайтару Қазақстан Республикасының сақтандыру және сақтандыру қызметі туралы заңнамасында белгіленген кредиторлардың талаптарын қанағаттандыру кезектілігіне сәйкес жүзеге асырылады. Кезекті сақтандыру жарнасы уақтылы төленбеген жағдайда, сақтандыру сыйлықақысын бөліп төлеу кезінде сақтандыру шарты бойынша сақтандыру арқылы қорғаудың қолданылуы кезекті сақтандыру жарнасын төлеу мерзімі өткен күннен кейінгі күннен бастап тоқтатыла тұрады және сақтандыру жағдайы басталған кезде сақтандырушы осы кезеңде сақтандыру төлемінен бас тартуға құқылы. Сақтандыру арқылы қорғау шартта/полисте белгіленген тәртіппен кезекті жарна төленген кезден бастап жаңартылады.

79. **73-тармақтың 3-тармақшасына** сәйкес сақтандыру шарты мерзімінен бұрын тоқтатылған кезде сақтандырушының мынадай формула бойынша есептелетін сақтандыру сыйлықақысының бір бөлігін ұстап қалуға құқығы бар:

$ЧСП = СП * n/N$, мұнда:

ЧСП - сақтандырушы ұстайтын сақтандыру сыйлықақысының мөлшері (теңгемен);

СП - төленген сақтандыру сыйлықақысының мөлшері (теңгемен);

n - өтініш берген күнді қоса алғанда, шарт/полис күшіне енген сәттен бастап оны мерзімінен бұрын тоқтатқан сәтке дейін өткен мерзім (күндермен);

Н - сақтандыру полисін жасау мерзімі (күндермен).

80. Осы Ережелердің **73-тармағының 3-тармақшасында** көзделген негіздер бойынша сақтанушының талап етуі бойынша Шарт мерзімінен бұрын тоқтатылған кезде сақтандырушыға төленген сақтандыру сыйлықақысы не оның бір бөлігі қайтарылуға жатпайды.

81. Егер сақтанушының талаптары сақтандырушының сақтандыру шартының шарттарын орындамауына немесе тиісінше орындамауына байланысты болса, онда сақтандырушы сақтанушыға өзі төлеген сақтандыру сыйлықақысын толық қайтарады.

82. Шарт сақтандырушының талап етуі бойынша мерзімінен бұрын тоқтатылған жағдайда, соңғысы сақтанушыға Шарттың қолданылмаған мерзімі үшін ол төлеген сақтандыру сыйлықақысын қайтарып береді. Бұл ретте сақтандыру сыйлықақысынан іс жүргізуге жұмсалған шығыстар (жалпы сақтандыру сыйлықақысының кемінде 10%-ы мөлшерінде), сондай-ақ осы сақтандыру шарты бойынша сақтандыру объектісіне қатысты жүргізілген сақтандыру төлемдері шегеріледі. Егер сақтандырушының талаптары сақтанушының Шарттың шарттарын орындамауына немесе тиісінше орындамауына байланысты болса, онда сақтандырушы сақтанушыға өзі төлеген сақтандыру сыйлықақыларын қайтармайды.

83. Сақтанушы-жеке тұлға сақтандыру шартын жасасқан күннен бастап он төрт күнгізбелік күн ішінде одан бас тартқан жағдайда, сақтандырушы сақтанушыға алынған сақтандыру сыйлықақысын (сақтандыру жарналарын) қайтаруға міндетті. Бұл ретте сақтандыру сыйлықақысынан (сақтандыру жарналарынан) сақтандырудың әрекет еткен уақытына пропорционалды бөлігі және сақтандыру шартын бұзуға байланысты шығыстар шегеріледі, олар алынған сақтандыру сыйлықақысының (сақтандыру жарналарының) он пайызынан аспауға тиіс.

84. Условия, основания и последствия признания договора страхования недействительным определяются в соответствии с Гражданским кодексом Республики Казахстан.

12-тарау. Қосарланған сақтандыру

85. Қосарланған сақтандыру - әрқайсысымен дербес шарттар бойынша бірнеше сақтандырушыда бір объектіні сақтандыру.

86. Қосарланған сақтандыру кезінде сақтандырушы сақтанушының (пайда алушының) алдында онымен жасалған сақтандыру шарты шегінде мүлдіктік жауапкершілікте болады, алайда пайда алушының барлық сақтандырушылардан алған сақтандыру төлемдерінің жалпы сомасы нақты залалдан аспауға тиіс.

87. Қосарланған сақтандыру кезінде сақтандыру жағдайы басталғаннан кейін сақтанушы сақтандырушыға сақтандыру төлемі мәселесін өзге сақтандыру компанияларында реттеуге қатысты барлық мәліметтерді, оның ішінде өзге сақтандыру компанияларынан алынған сақтандыру төлемінің мөлшері туралы мәліметтерді беруге міндетті.

88. Қосарланған сақтандыру кезінде сақтандырушы сақтандыру жағдайының белгілері бар оқиғаның себептері мен мән-жайларын анықтауға, басқа сақтандыру компанияларымен бірлесіп сақтандыру жағдайы нәтижесінде келтірілген залалдардың мөлшерін айқындауға құқылы.

13-тарау. Сақтандыру шартының қолданылуы кезеңіндегі тәуекелдің ұлғаю салдарлары

89. Сақтандыру шартының қолданылу кезеңінде сақтанушы (сақтандырылушы) сақтандырушыға сақтандыру шартын жасау кезінде сақтандырушыға хабарланған мән-жайлардағы өзіне белгілі болған елеулі өзгерістер туралы, егер бұл өзгерістер сақтандыру тәуекелінің ұлғаюына елеулі әсер етуі мүмкін болса, дереу жазбаша хабарлауға міндетті.

90. Қалай болғанда да мынадай өзгерістер елеулі деп танылады::

- 1) жүкті жөнелтудің едәуір кідіруі немесе баяулауы;
- 2) рейстің кідіруі;
- 3) жөнелту тәсілін өзгерту;
- 4) Сақтандыру шартында келісілген тасымалдау маршрутынан ауытқу;
- 5) егер бұл сауалнаманың өтінішінде мәлімделген болса, басқа тасымалдау құралына қайта тиеу;
- 6) егер бұл сауалнаманың өтінішінде мәлімделсе, жүкті қайта тиеу, түсіру, сақтау немесе жеткізу пунктін өзгерту;
- 7) егер бұл сауалнаманың өтінішінде мәлімделген болса, басқа тасымалдау құралына қайта тиеу;

91. Сақтандыру тәуекелінің ұлғаюына әкеп соғатын мән-жайлар туралы жазбаша хабардар етілген сақтандырушы сақтандыру шартының шарттарын өзгертуді және сақтандыру тәуекелінің ұлғаюына мөлшерлес қосымша сақтандыру сыйлықақысын төлеуді талап етуге құқылы.

92. Егер сақтанушы сақтандыру шартының шарттарын өзгертуге немесе сақтандыру сыйлықақысын қосымша төлеуге қарсылық білдірсе, сақтандырушы Қазақстан Республикасының заңдарына сәйкес сақтандыру шартын бұзуды талап етуге құқылы. Бұл ретте сақтанушыға сақтандыру сыйлықақысын қайтару тәртібі сақтандыру шартында белгіленеді.

93. Сақтанушы осы Ережелердің **13-тарауының 90-91-тармақтарында** көзделген міндеттерді орындамаған кезде сақтандырушы сақтандыру шартын бұзуды және оны бұздан келтірілген залалды өтеуді талап етуге немесе сақтандыру жағдайы басталған кезде сақтандыру төлемінің мөлшерін сақтандыру тәуекелінің ұлғаюына мөлшерлес азайтуға не сақтандыру төлемінен бас тартуға құқылы.

94. Егер сақтандыру тәуекелінің артуына әкелген мән-жайлар жойылған болса, сақтандырушы сақтандыру шартын бұзуды талап етуге құқылы емес.

14-тарау. Сақтандыру құпиясы

95. Сақтандыру құпиясы сақтанушыға немесе пайда алушыға қатысты сақтандыру сомасының және төленген сақтандыру сыйлықақыларының мөлшері, сақтандыру (қайта сақтандыру) шартының өзге де шарттары туралы мәліметтерді қамтиды.

96. Сақтандырушы сақтанушы немесе пайда алушы туралы сақтандыру құпиясын құрайтын алынған мәліметтерді жария етуге құқылы емес, тең сақтандыру немесе қайта сақтандыру шарттарын жасасуға байланысты сақтандыру нарығының басқа кәсіби қатысушысына ақпарат беру жағдайларын, сондай-ақ Қазақстан Республикасының азаматтық заңнамасында көзделген жағдайларды қоспағанда.

97. Сақтандыру құпиясы сақтанушының және/немесе пайда алушының жазбаша келісімі негізінде үшінші тұлғаға ашылуы мүмкін.

15-тарау. Кері талап қою құқығы

98. Сақтандыру төлемін жүзеге асырған сақтандырушыға сақтанушының келтірілген залал үшін жауапты тұлғаға талап қою құқығы төленген сома шегінде ауысады. Сақтанушы сақтандырушыға зиянды өтетуді талап ету құқығын жүзеге асыру үшін өзінде бар барлық құжаттарды беруге міндетті.

99. Егер сақтанушы сақтандырушы өтеген залалдар үшін жауапты тұлғаға өзінің талап ету құқығынан бас тартса немесе бұл құқықты жүзеге асыру сақтанушының кінәсінен мүмкін болмаса, сақтандырушы сақтандыру төлемін толық немесе тиісті бөлігін жүзеге асырудан босатылады және артық төленген соманы қайтаруды талап етуге құқылы.

16-тарау. Форс-мажор

100. Форс-мажор – сақтандыру шарты жасалғаннан кейін туындаған, алдын ала болжау да, алдын алу да мүмкін болмаған төтенше сипаттағы оқиғалардың салдарынан пайда болған еңсерілмейтін күш жағдайлары, егер мұндай жағдайлар орын алған кезде, егер міндеттемелерді орындамау дәл осы мән-жайлардың салдары болса, сақтандырушы сақтандыру шарттары бойынша өз міндеттемелерін орындаудан босатылады.

101. Форс-мажорлық жағдайлар, бірақ олармен шектелмей, су тасқыны, өрт, жер сілкінісі және басқа да табиғи апаттарды, кез келген сипаттағы соғыстарды немесе әскери қимылдарды, блокадаларды, сондай-ақ мемлекеттік органдардың тыйым салуларын қамтиды.

102. Еңсерілмейтін күш мән-жайлары тоқтатылғаннан кейін 2 (екі) жұмыс күні ішінде оған тартылған тарап екінші тарапты еңсерілмейтін күш мән-жайлары тоқтатылғаны туралы жазбаша хабардар етуге және өз міндеттемелерін орындауды қайта бастауға тиіс.

103. Форс-мажорлық мән-жайлар туындаған кезде Тарап форс-мажорлық мән-жайлар басталған сәттен бастап дереу, бірақ 5 жұмыс күнінен кешіктірмей екінші Тарапқа осындай мән-жайлар мен олардың себептері туралы жазбаша хабарлама жіберуге тиіс.

104. Тиісінше хабарламау тарапты осы Шарт бойынша міндеттемелерді орындамағаны немесе тиісінше орындамағаны үшін жауаптылықтан босататын негіз ретінде жоғарыда көрсетілген кез келген мән-жайға сілтеме жасау құқығынан айырады.

105. Еңсерілмейтін күш мән-жайларының әрекеті тиісті құзыретті мемлекеттік органдар мен ұйымдардың құжаттарымен расталуға тиіс.

17-тарау. Басқа шарттар

106. Осы Ережелермен тікелей реттелмеген құқықтық қатынастарға Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасының нормалары, сондай-ақ Сақтандыру шартында белгіленген талаптар қолданылады.

107. Сақтандыру шартын іске асыру процесінде туындайтын барлық даулар мен келіспеушіліктерді тараптар келіссөздер жолымен шешеді. Келісімге қол жеткізілмеген жағдайда даулар Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес сотта шешіледі.

108. Сақтанушы сақтандырушының мүдделеріне қарсы бағытталған іс-әрекеттер жасамауға, сондай-ақ

қандай да бір міндеттемелер қабылдамауға міндетті; қандай да бір ұсыныс қабылдамауға; сақтандырушының жазбаша келісімінсіз осы сақтандыру жағдайына қатысы бар төлемдерді жасамау және қандай да бір төлемдерді жасауға уәде бермеу.

109. Сақтандыру шартын жасаған кезде тараптар осы Сақтандыру ережелерінің жекелеген ережелерін өзгерте (алып тастай) алады және/немесе сақтандыру шартын Қазақстан Республикасының заңдарына және Ережелерге қайшы келмейтін өзге де ережелермен толықтыра алады.

110. Шартты орындау барысында сақтандырушы мен сақтанушы сыбайлас жемқорлықтың алдын алу және сыбайлас жемқорлыққа қарсы заңнаманы, сондай-ақ сақтандырушының Сыбайлас жемқорлыққа қарсы саясатын сақтау үшін барлық қажетті шараларды қабылдауға міндеттенеді, оның ішінде Тараптардың әрқайсысы, олардың үлестес (өзара байланысты) тұлғалары, қызметкерлері мен делдалдары тікелей де, жанама түрде де ақшалай қаражатты, сыйақыларды, қарыздарды, сыйлықтарды, өзге де заңсыз төлемдерді немесе артықшылықтар мен жеңілдіктерді жеке мақсатта да, үшінші тұлғалардың пайдасына да ұсынуға немесе төлеуге құқылы емес екеніне кепілдік береді.

18-тарау. Экономикалық санкциялар, КЖ/ТҚ/ЖҚҚТҚҚ бойынша ескертпе

111. Сақтанушы шарт жасалған күні және оның қолданылу мерзімі ішінде растайды және кепілдік береді:

- 1) Сақтанушы да, оның үлестес тұлғалары да, бенефициарлық иеленушілер/бақылаушы тұлғалар да (бар болса) Сақтандырылған тұлға және (немесе) Пайда алушы Санкциялық тұлғалар болып табылмайды;
- 2) шарт жасау және орындау Экономикалық санкцияларды бұзуға әкеп соқпайды;
- 3) сақтандыру Экономикалық санкцияларда тыйым салынған операцияларды/пайдаларды жасау үшін пайдаланылмайды және пайдаланылмайды және Санкциялы тұлғалардың пайда алуына бағытталмайды;

112. Сақтанушы міндеттенеді:

- 1) Сақтанушының/Сақтандырылған тұлғаның/Пайда алушының/банктің санкциялық мәртебесіне әсер ететін кез келген өзгерістер туралы 3 (үш) жұмыс күні ішінде Сақтандырушыны хабардар етуге;
- 2) Сақтандырушының сұрау салуы бойынша санкциялық тексеру үшін қажетті құжаттар мен мәліметтерді (оның ішінде иелену/бақылау құрылымы, бенефициарлар, төлемнің мақсаты, қызметтерді жеткізу/көрсету бағыты туралы - егер қолданылса) ұсынуға;
- 3) пайда алушының/төлемді алушының (егер Сақтанушыдан ерекшеленсе) Сақтандырушының талабы бойынша тексеру үшін мәліметтерді ұсынуын қамтамасыз етуге.

113. Шарттың өзге талаптарына қарамастан, сақтандырушы сақтандыру төлемін/өтемақыны жүзеге асыруға немесе өзге түрде міндеттемелерін орындауға міндетті емес, егер мұндай орындау мынадай дәрежеде болса:

- 1) Экономикалық санкциялармен тыйым салынған;
- 2) Сақтандырушының, оның қайта сақтандырушыларының, банктерінің, төлем агенттерінің Экономикалық санкцияларды бұзуына әкеледі/әкелуі мүмкін және (немесе) көрсетілген тұлғаларға санкцияларды қолданудың елеулі тәуекелін туғызады.

114. 113-тармақта көрсетілген жағдайларда Сақтандырушы міндеттемелерді орындауды заңды және іс жүзінде жүзеге асырылатын кезге дейін тоқтата тұруға не тыйым салынған бөлігін орындаудан бас тартуға құқылы. Егер шарт жасалған күннен кейін жаңа санкциялар енгізілсе/қолданыстағы санкциялар өзгертілсе және бұл шарттың орындалуын заңсыз, мүмкін емес немесе айтарлықтай қиындататын болса, қозғалған тарап растайтын материалдарды (болған жағдайда) қоса бере отырып, басқа тарапты 5 (бес) жұмыс күні ішінде хабардар етеді.

115. Сақтандырушы қаржы мониторингінің субъектісі болып табылады және КЖ/ТҚ/ЖҚҚТҚҚ туралы заңнамада көзделген жағдайларда және тәртіппен Сақтанушының/Сақтандырылушының/Пайда алушының (олардың өкілдерін) және бенефициарлық меншік иесін тиісінше тексеруді жүзеге асырады.

Тиісті тексеру мақсатында Сақтандырушы Сақтанушыдан (оның өкілінен) бенефициарлық меншік иесін сәйкестендіру/верификациялау, анықтау үшін қажетті немесе жеткілікті мәліметтер мен құжаттарды, сондай-ақ салық резиденттігі, қызмет түрі және қаржыландыру көзі туралы мәліметтерді сұратуға құқылы. Сақтанушы (оның өкілі) бенефициарлық меншік иелері туралы мәліметтерді қоса алғанда, мұндай мәліметтер мен құжаттарды Сақтандырушы сұратқан мерзімде және көлемде ұсынуға міндеттенеді.

Сәйкестендіру шараларын (оның ішінде клиент/бенефициарлық меншік иесі бойынша) сақтандыру ұйымы сақтандыру сыйлықақысын төлегенге және (немесе) сақтандыру төлемін жүзеге асырғанға дейін (заңда және Сақтандырушының ішкі бақылау қағидаларында көзделген жағдайларда) қолданады.

Егер Сақтандырушы заңда көзделген жағдайларда тиісті тексеру шараларын қабылдай алмаса, Сақтандырушы заңда тікелей көзделген жағдайларда іскерлік қатынастарды орнатудан (шарт жасасудан/ұзартудан) және/немесе операциялар жүргізуден бас тартуға және/немесе іскерлік қатынастарды тоқтатуға (оның ішінде шартты тоқтатуға) құқылы.

116. Егер қатынастар кірістерді заңдастыру (жылыстату) және/немесе терроризмді қаржыландыру мақсатында пайдаланылады деген күдік болатын болса, Сақтандырушы іскерлік қатынастарды орнатудан/жалғастырудан және/немесе операциялар жүргізуден бас тартуға және/немесе іскерлік қатынастарды тоқтатуға құқылы.

117. Ұйымның/тұлғаның тиісті тізімдерге (соның ішінде терроризм мен экстремизмді қаржыландырумен байланысты ұйымдар мен тұлғалар тізбесіне және т.б.) енгізілгені туралы ақпарат алынған жағдайда, Сақтандырушы заңда белгіленген мерзімдерде операцияларды бұғаттау бойынша шаралар қабылдауға міндетті, соның ішінде сақтандыру төлемін жүзеге асыру және/немесе шарт мерзімінен бұрын тоқтатылған кезде сақтандыру сыйлықақысын (оның бір бөлігін) қайтару бойынша операцияларды жүргізуден бас тартуға міндетті, заңда көзделген ерекшеліктерді (атап айтқанда, міндетті сақтандырудың жекелеген түрлері бойынша) ескере отырып.

118. КЖ/ТҚ/ЖҚҚТҚҚ туралы заңнамаға сәйкес жүзеге асырылған бас тарту, операцияларды тоқтата тұру/бұғаттау, сондай-ақ іскерлік қатынастар орнатудан бас тарту немесе оларды тоқтату шарт талаптарын бұзғаны үшін Сақтандырушының азаматтық-құқықтық жауапкершілігіне негіз болып табылмайды.

119. Егер осы ескертпе бойынша Сақтанушының кез келген мәлімдемесі/кепілдігі жалған/дәйексіз/дәл емес болып шықса, Сақтанушы мұндай бұзушылық салдарынан туындаған тікелей залалдарды (соның ішінде тексерулерге, заңдық сүйемелдеуге және банк комиссияларына арналған ақылға қонымды шығыстарды) Сақтандырушының талабы алынған күннен бастап 10 (он) жұмыс күні ішінде Сақтандырушыға өтеуге міндеттенеді.